

PÅ SPORET AV TORE HUNDS ČEHPORIS/SKINNKRAGE

Ved Tone Elvebakk, prosjektleder, Várdobáiki

TORE
HUNDS
RIKE

SAMARBEID MED TORE HUNDS RIKE

TORE
HUNDS
RIKE

Samisk tilstedeværelse,
historisk anerkjennelse og
mobilisering gjennom
1000 år

Torsdag 9. mai
Trondenes Historiske Senter

- 18:00 Velkommen**
Kjersti Myrnes Balto, daglig leder, Vårdebakki
Marla Serafia Fjellstad, varamerådgiver, Harestad kommune
Sabrina van der Ley, direktør, Ser-Troms museum
Lars Berge Myklebust, seniorrådgiver, Sametinget
- 18:15 Samene i vikingtida
– en maktfaktor i det norrøne Norge**
Steinar Pedersen, historiker, dr. philos
- 18:15 Spørsmål**
- 19:00 Kaffepause**
- 19:30 Samisk tilstedeværelse i
middelalderen i Ser-Troms og Ofoten**
Oddmund Andersen, seniorforsker, dr. art,
Årnes lulesamisk senter
- 20:00 Historisk anerkjennelse
og tidlig samisk mobilisering**
Else Grete Broderstad, professor, dr. polit,
Senter for samiske studier, UiT

Arrangør: Vårdebakki

25. mai 1995 - Nasjonaldagen 2020 - NORGE I TUSEN ÅR i samarbeid med:

TORE
HUNDS
RIKE

EN DEL AV

NASJONALJUBILEET
NORGE
I TUSEN ÅR

TORE
HUNDS
RIKE 2023
TORE HUND GUOVLU

PROSJEKT: TORE HUNDS KOFTE

Prosjekt finansiert av Kulturrådet, Sametinget og Nordland fylkeskommune

Mål:

Fremme kunnskap om samene i vikingetiden

Lage Tore Hund's kofte i tidsriktig design

Planlegge og arbeide med finansiering av prosjekt del 2 og 3 som skal formidle kunnskap om samene i vikingetiden gjennom teater og innovative og nye formidlingsteknikker for museal utstilling

Selshevreren av Alvin Jensvold

ČEHPIID-JOAVKU RESSURSGRUPPE

- Dikka Storm, seniorforsker ved Uit Norges arktiske universitet – har mye forskningsbasert kunnskap om det samiske i vårt område.
- Alf Ragnar Nielssen, historiker, tidligere professor ved Nord Universitet og professor II ved Lofotr Vikingmuseum.
- Åsa Elstad, tidligere dr. art i historie og førstekonservator ved Museum Nord. Åsa har forsket og publisert artikler og bøker om blant anna tekstilhistorie
- Maja Dunfjeld er en sørsamisk forsker og en av få i Norge med doktorgrad innen brukskunst og tradisjonell duodji

TOR
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

DE SKRIFTLIGE KILDENE

- *Tore Hund hadde hatt finneferden disse to vintrene, og han hadde begge vintrene vært lenge på fjellet og vunnet seg mye gods. Han hadde mange slags handel med finnene. Han lot gjøre til seg tolv reinsdyrskoffer at ikke noe våpen bet på dem, enda mindre enn på en ringbrynje.*
- Snorre Sturlassons Kongesagaer
 - Skrevet lenge etter slaget på Stiklestad – stemmer det som står skrevet?
- Sigvat Skald Tordarson kvad om Olav Haraldsson like etter selve slaget
 - Nevner ikke kofte, men at samisk noaidekunst beskyttet Tore Hund

TORE
HUNDS
RIKE
20 23
TORE HUND GUOVLU

SKINN

Peter Arbo, ca. 1870

Tore Hund på Sør-Troms museum, fotograf Tone Elvebakk

**TORE
HUNDS**
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

EN DEL AV

NASJONALJUBILEET
NORGE
I TUSEN ÅR

SKINN

- Náhki – skinn med hår
 - Gir mer beskyttelse
 - *Kong Olav hogg til Tore Hund over akslene. Sverdet beit ikke, men det så ut som det røyk noe støv opp fra reinskinnskuffa*
 - Midtsommer i Nord-Trøndelag – varmt
 - Mer pondus

TORE
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

EN DEL AV

NASJONALJUBILEET
NORGE
I TUSEN ÅR

SKINN

- Sisti (skinn uten hår)
 - Lettere å bevege seg i
 - Mer behagelig i varmt sommervær
 - Garving med rårand gir beskyttelse, men også stivt skinn.

TORE
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GOOVLU

NÁHKI ELLER SISTI?

- Kap. 228, bokmål: *Kong Olav hogg til Tore Hund over akslene. Sverdet beit ikke, men det så ut som det røyk noe støv opp fra reinskinnskufta. Tore hogg til kongen, og de skiftet noen hogg med hverandre, men sverdet til kongen beit ikke når det kom på **reinskinnskufta**. Men Tore ble likevel såret på handa.*
- Kap. 228, nynorsk: *...men sverdet beit ikkje for kongen der det kom på **reinfellen***
- Hva sier Snorre selv?
- Gammelislandsk originaltekst: **Hreinbjálbinn** – reinfell

TORÉ
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

FORHOLDENE UNDER SLAGET

- Slaget på Stiklestad
 - 29. juli
 - I Nord-Trøndelag
 - Midmundig (mellom middag og non: kl 12-15)
 - Det var fint vær og sola skinte klart
 - Kom med skipene sine til Trondheimsfjorden kort tid før slaget
- Náhki – reinfell
 - Pesk?
 - Uværskrage, kappe, luhkka, hette?

TORE
HUNDS
RIKE
TORE HUND GUOVLU

FORHOLDENE UNDER SLAGET

- Slaget på Stiklestad
 - 29. juli
 - I Nord-Trøndelag
 - Midmundig (mellom middag og non: kl 12-15)
 - Det var fint vær og sola skinte klart
 - Kom med skipene sine til Trondheimsfjorden kort til før slaget
- Náhki – reinfell
 - —Pesk?
 - Uværskrage, kappe, luhkka, hette

TORÉ
HUNDS
RIKE
20 23
TORE HUND GUOVLU

EN DEL AV

NASJONALJUBILEET
NORGE
I TUSEN ÅR

HVORDAN SÅ TORE HUND UT?

- Kroppsbygning

- Sigvat Skald: Hugstor og storhuga: stor/kraftig og storsinnet

Den gjevilde kongen merka

korleis kraftige galdrar

frå trollkunnige finnar

Tore, den storhuga, berga.

.....

Feil dei trur, som seier

at Tore var redd, det veit eg.

Kven har sett av "Hunden"

den hugstore større gjerning?

TORE
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

HVORDAN SÅ TORE HUND UT?

- Høyde
 - Skjelettmål fra vikingegraver
 - Hillesøy, ca. år 800: Mann 35–45 år: 165–171 cm, dame 40–50 år: 159–168 cm.
 - En av Norges mektigste menn, staskar
 - Tore Hund; vårt estimat: ca 180 cm høy og veltrent

TORE
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

SKJOLDEHAMN- DRAKTEN

- Samme tidsperiode – dateres til ca 1050
- Typisk samisk gravskikk; liggende på reinskinn, og svøpt i never
- Består av ei kofte med hette (kaprun), skjorte eller innerjakke, bukse, belte, ankelkluter og ankelsurringer, sokker og sko
- Norrøn og samisk
- Dekor og utforming: eieren må være rik, hatt innflytelse – ikke et fattigmannsplagg

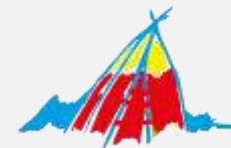
TOR
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

EN DEL AV

NASJONALJUBILEET
NORGE
I TUSEN ÅR

TRO OG NOAIDEKUNST

- Samisk og norrøn religion – felles hamferd
- Denne tidsperioden: Skjæringspunkt mellom natur-religion og kristendom
- Eidsivating: innføres en lovgivning hvor det er forbud mot å oppsøke samer for å *spyrja spå*
- Sagaforfatterne på 1200-tallet delte trua på at samene kunne mer enn andre
 - frykt og respekt
- Oppsto et kulturelt skille mellom samer og nordmenn etter at kristendommen kom fra 1000-tallet og utover
- Begrepsbruk
 - Trollskap – negativt, gir assosiasjoner til myter og magi
 - Gir et bilde av hvordan nordmenn så på samene på den tida sagaen ble skrevet
 - Noaidevuotta – noaidekunst

TORE
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

ČEHPORIS - SKINNKRAGE

- Plagg laget av reinfell
- Skal kunne brukes i kamp
- Tidsriktig dekor – Skjoldehamndrakten
 - Vevde band: heimspunnet av spælsau-ull.
 - Plantefarget garn i grønt, gult og rødt.
 - Valgte lohtten/lagte band, med kypertbinding.
 - Vevd i stripemønsteret fra Skjoldehamndrakten

TORÉ
HUNDS
20 RIKE 23
TORE HUND GUOVLU

EN DEL AV

NASJONALJUBILEET
NORGE
I TUSEN ÅR

- Plagg laget av reinfell
- Skal kunne brukes i kamp
- Tidsriktig dekor – Skjoldehamndrakten
 - Vevde band: heimspunnet av spælsau-ull.
 - Plantefarget garn i grønt, gult og rødt.
 - Valgte lohtten/lagte band, med kypertbinding.
 - Vevd i stripemønsteret fra Skjoldehamndrakten

TORÉ
HUNDS
RIKE
TORÉ HUND GUOVLU

